

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Теорія та методи соціальної психології

Освітній рівень	<u>II (магістерського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
Галузь знань	<u>C Соціальні науки, журналістика та інформація</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>C4 Психологія</u> (код й найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Клінічна психологія</u>

Розробник: Дар'я ТРОФІМОВА, канд. психол. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної психології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

протокол № 10 від 23 червня 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Дар'я ТРОФІМОВА
(ім'я та прізвище)

Схвалено гарантом освітньої програми Клінічна психологія

Гарант ОП

(підпис)

Ірина ЛИСЕНКО
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні Ради якості вищої освіти

протокол № 5 від 30 червня 2025 року

Голова РЯВО

(підпис)

Наталія ЗАВ'ЯЗКІНА
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Робоча програма освітньої компоненти «Теорія та методи соціальної психології» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми освітньої компоненти, затвердженої Вченою Радою Київського інституту сучасної психології та психотерапії від 22 лютого 2024 року, протокол №7.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу програму освітньої компоненти «Теорія та методи соціальної психології» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Клінічна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С04 Психологія.

Статус освітньої компоненти – обов’язкова.

Обсяг освітньої компоненти – 3,5 кредити ЄКТС.

Семестровий контроль – іспит

Мета, завдання освітньої компоненти.

Метою освітньої компоненти є: сформувати в студентів цілісне уявлення про соціальну психологію як наукову дисципліну, її ключові поняття, закономірності соціальної поведінки, механізми формування та розвитку особистості у соціальному контексті. Розвинути здатність аналізувати соціально-психологічні явища, будувати інтерпретації міжособистісної взаємодії та соціальних процесів, а також застосовувати соціально-психологічні методи у практичній роботі психолога.

Завданнями освітньої компоненти є:

- Сформувати цілісне розуміння соціальної психології як науки, її предмету, завдань та місця в системі наукового знання.
- Розкрити механізми соціальної поведінки та взаємодії, включно з процесами соціалізації, комунікації, впливу, конфлікту та групової динаміки.
- Забезпечити засвоєння ключових соціально-психологічних концепцій особистості, зокрема понять ідентичності, соціальних ролей, міжособистісного сприйняття та взаєморозуміння.
- Навчити студентів аналізувати соціальні ситуації та групові процеси з опорою на провідні теорії та методи соціальної психології.
- Розвинути навички застосування соціально-психологічних підходів у практичній діяльності психолога, з дотриманням етичних норм професії.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК1	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у сфері клінічної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності	
ЗК5.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК6.	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК7.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК9.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові компетентності	
<p>СК1. Здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних наукових та практичних проблем клінічної психології та психологічного консультування.</p> <p>СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки професійної практичної діяльності.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (консультаційну, психотерапевтичну, тренінгову, прогностичну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</p> <p>СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.</p> <p>СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</p> <p>СК визначені Інститутом:.</p> <p>СК12. Організовувати консультативну взаємодію з клієнтом та групою, аналізувати та оцінювати її ефективність.</p>	

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПР 1.	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР3.	Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
ПР4.	Робити психологічний прогноз одо розвитку особистості, груп, організацій.
ПР5.	Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування то о), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
ПР7.	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
ПР8.	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
ПР9.	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР10.	Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
ПР11.	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

2. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Структура освітньої компоненти

№ теми	Назва розділів і тем	Кількість годин					
		Всього	Аудит.	у тому числі			
				Лекції	Прак.	Інд. Конс.	С.р.

1	Тема 1. Соціальна психологія: предмет, завдання та методологічні засади.	2	2	2			
2	Тема 2. Особистість у соціальному контексті	34	9	6	2	1	25
3	Тема 3. Спілкування та міжособистісна взаємодія	31	6	6			25
4	Тема 4. Групи та колективні процеси	29	4	4			25
5	Тема 5. Конфлікти, кризи та суспільні явища	9	9	6	2	1	
Всього годин		105	30	24	4	2	75

Зміст освітньої компоненти

Тема 1. Соціальна психологія: предмет, завдання та методологічні засади.

Лекція 1. Предмет і завдання соціальної психології як науки. Розгляд соціальної психології як науки, що знаходиться на перетині психології та соціології. Визначення предмету, об'єкту та завдань соціальної психології. Місце дисципліни в системі наукового знання, взаємозв'язок із суміжними галузями. Основні етапи становлення соціальної психології та її ключові парадигми.

Література:

1. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра, 2020. 564 с
2. Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В. та ін. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Тема 2. Особистість у соціальному контексті

Лекція 2. Соціально-психологічна характеристика особистості. Аналіз особистості як суб'єкта соціальної поведінки та взаємодії. Структурні компоненти особистості, соціальні ролі та рольові очікування. Підходи до вивчення особистості у соціальній психології.

Література:

1. Варій М. І. Психологія особистості: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2016. 592 с.
2. Горностай П. П., Слюсаревський М. М., Татенко В. О. та ін. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти. Київ : Талком, 2018. 580 с

Лекція 3. Соціалізація особистості. Розгляд соціалізації як процесу становлення особистості в соціальному середовищі. Етапи соціалізації, агентів та інститутів впливу (сім'я, школа, група однолітків, професійне середовище). Механізми інтеріоризації норм і цінностей, феномени адаптації, ідентичності та рольового навчання.

Література:

1. Даценко О. А. Основи соціальної психології: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2018. 143 с.

2. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія. Київ: 2020. 364 с.

Лекція 4. Соціальні процеси та взаємини. Розгляд соціальних процесів та взаємин як системи, що формує поведінку особистості в соціальному контексті. Аналіз впливу соціальної ситуації, очікувань групи та контекстуальних умов на індивідуальні дії. Розкриття понять соціальних ролей і статусів, механізмів дії норм та правил, що структурують взаємодію між людьми.

Література:

3. Охременко О. Р. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 312 с.
4. Пазиніч Ю. М. Психологія : навч. посібник. Дніпро : НГУ, 2012. 156 с.

Тема 3. Спілкування та міжособистісна взаємодія

Лекція 5. Сутність, типологія і функції спілкування. Розгляд спілкування як багатовимірного процесу, що включає комунікативний, інтерактивний і перцептивний компоненти. Типи спілкування (вербальне, невербальне, масове, міжособистісне) та їх функції. Моделі комунікації та бар'єри взаєморозуміння.

Література:

1. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків : Контраст, 2019. 116 с
2. Яремчук О. В. Соціальна психологія: сучасні розробки: навчально-методичний посібник. Одеса : «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. 187 с.

Лекція 6. Спілкування як процес взаємодії. Соціальна взаємодія як основа спілкування. Види взаємодії — кооперація, конкуренція, пристосування, конфлікт. Стратегії впливу та переконання. Емоційна регуляція у процесі спілкування та моделі ефективної комунікації.

Література:

1. Ануфрієва Н.М., Зелінська Т.М., Єрмакова Н.О. Соціальна психологія: Навч.-метод. посібник. -К.: Каравела, 2009. -216 с
2. Власова О.І., Ніконенко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління/ О.І.Власова, Ю.В. Ніконенко, К.: Центр учбової літератури, 2010.-396с.

Лекція 7. Спілкування як сприйняття і взаєморозуміння людьми один одного. Соціальна перцепція та міжособистісне сприйняття: механізми атрибуції, ефект першого враження, стереотипізація. Роль емпатії та рефлексії у формуванні взаєморозуміння. Соціально-перцептивні помилки і способи їх корекції.

Література:

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик – К. : Либідь, 2004. – 576 с.
2. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : навч. посібник / І.О. Трухін – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 335 с

Тема 4. Групи та колективні процеси

Лекція 8. Теорія поля як зв'язок індивідуального та соціального. Вивчення ідей Курта Левіна про поле як динамічну систему сил, що впливають на поведінку особистості. Поняття

«життєвого простору», «поля сил», «валентності». Значення теорії поля для розуміння мотивації, змін у поведінці та групових процесів.

Література:

1. Lewin K. Field Theory in social science: selected theoretical papers. – New York, 1951.
2. Гарькавець, С. (2014). Соціально-психологічні впливи та процес соціалізації особистості в умовах трансформаційних змін. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Психологія, 1(1), 27-30.

Лекція 9. Групові ефекти. Дослідження соціальних феноменів, що виникають у групах: конформність, фасилітація і інгібіція, групове мислення, поляризація, деіндивідуація. Механізми лідерства та прийняття групових рішень. Роль норм і санкцій у функціонуванні групових систем.

Література:

1. Психологія масової політичної свідомості та поведінки / За ред. В. О. Васютинського. – К., 1997.
2. Бондарчук, О. І. (2013). Соціально-психологічні механізми особистісного розвитку дорослої людини. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України Т. І ; за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Вип. 38. К.-Алчевськ : ЛАДО, 347-351.

Тема 5. Конфлікти, кризи та суспільні явища

Лекція 10. Конфлікт як соціально-психологічне явище. Види та структура конфлікту, фактори його виникнення. Моделі поведінки у конфлікті, етапи його розвитку. Психологічні механізми ескалації та деескалації. Методи конструктивного вирішення конфліктів.

Література:

1. Кривонос І. В. Структура українського національного характеру: досвід реконструювання за творами художньої літератури // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. пр. / За заг. ред. М.М.Слюсаревського. – К., 2007. – Вип. 5–6. – С. 114–134.
2. Слюсаревський М. М. Ілюзії і колізії: Нариси, статті, інтерв'ю на теми політичної та етнічної психології. – К., 1998

Лекція 11. Метод ненасильницького спілкування (NVC). Огляд концепції Маршалла Розенберга: принципи NVC, структура комунікації (спостереження — почуття — потреби — прохання). Практичні можливості методу у консультативній роботі психолога, у медіації та вирішенні конфліктів.

Література:

1. Розенберг М. Метод ненасильницького спілкування. — вид. Ранок. 2020. 258 с.

Лекція 12. Війна та мир з точки зору соціальної психології. Аналіз психологічних механізмів, що діють у ситуаціях війни: поляризація, дегуманізація, колективна травма, формування групової ідентичності. Роль соціальних міфів, пропаганди та групових емоцій. Психологічні основи миротворчих процесів, відновлення довіри та реінтеграції.

Література:

1. Боришевський М. Й. (ред.) Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості і самосвідомості особистості : у 2-х т. — К., 2001. — Т. 1; т. 2.
2. Корнев М. Н., Фомічова В. М. Психологія масової поведінки. — К., 2000.

Теми практичних (семінарських) занять освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Семінар 1. Предмет соціальної психології крізь призму реальних соціальних ситуацій.</p> <p><i>Практична задача №1:</i> Аналіз практичного кейсу, що ілюструє соціально-психологічний вплив групи чи ситуації на поведінку людини. Застосувати теоретичні знання про предмет, об'єкт, завдання та методи соціальної психології для інтерпретації соціального явища. Розвинути навички виділення соціально-психологічних чинників у повсякденних подіях та формування аргументованих висновків у малій групі.</p> <p><i>Література:</i> Горностай П. П., Слюсаревський М. М., Татенко В. О. та ін. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти. Київ : Талком, 2018. 580 с</p>	1
2	<p>Семінар 2. Соціально-психологічна характеристика особистості в дії.</p> <p><i>Практична задача №2:</i> Створення профілю персонажа (вигаданого або з медіа) з описом його соціальних установок, Я-концепції, ролей, цінностей і соціальних очікувань. Застосувати теоретичні знання про структуру особистості, соціальні риси, диспозиційні моделі та соціальні установки. Розвинути здатність робити соціально-психологічний аналіз особистості та презентувати його групі.</p> <p><i>Література</i> Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія. Київ: 2020. 364 с.</p>	1
3	<p>Семінар 3. Соціалізація: аналіз траєкторії особистості.</p> <p><i>Практична задача №3:</i> Розбір індивідуального або запропонованого викладачем життєвого сценарію з точки зору агентів соціалізації, криз розвитку, змін ролей та норм. Застосувати теоретичні підходи до соціалізації (первинна, вторинна, ресоціалізація) та інструменти аналізу впливу соціального середовища. Розвинути навички групового обговорення та порівняння різних моделей соціалізації.</p> <p><i>Література:</i> Лукашевич М. П. Соціалізація. — К., 1998.</p>	1
4	<p>Семінар 4. Соціальні процеси, ролі та взаємини у групі.</p> <p><i>Практична задача №4:</i> Аналіз кейсу, де присутні соціальні ролі, статуси, норми, кооперація,</p>	1

	<p>конкуренція або конформність (наприклад, сценка з фільму чи реальний випадок). Застосувати теоретичні знання про соціальні процеси, міжособистісні взаємини, норми й очікування групи. Розвинути вміння ідентифікувати рольову структуру та пояснювати поведінку учасників групової взаємодії.</p> <p><i>Література:</i> Яремчук О. В. Соціальна психологія: сучасні розробки: навчально-методичний посібник. Одеса : «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. 187 с.</p>	
Разом		4

Самостійна робота освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 2. Особистість у соціальному контексті. <i>Завдання 1.</i> Підготувати конспект за тематичним планом, використовуючи матеріали лекцій, презентацій, рекомендовану літературу та додаткові джерела. Особливу увагу приділити поняттям соціальних ролей, статусів, соціальних норм та факторів впливу соціального середовища на особистість.</p> <p><i>Література:</i> Варій М. І. Психологія особистості: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2016. 592 с.</p>	25
2	<p>Тема 3. Спілкування та міжособистісна взаємодія. <i>Завдання:</i> Створити короткий аналітичний огляд (1–2 сторінки) про види спілкування та основні механізми міжособистісної взаємодії. Навести власні приклади проявів активного слухання, перефразування, віддзеркалення та типових помилок соціального сприйняття.</p> <p><i>Література:</i> Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : навч. посібник / І.О. Трухін – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 335 с</p>	25
3	<p>Тема 4. Групи та колективні процеси. <i>Завдання.</i> Підготувати структурований аналіз одного реального чи медійного прикладу групової динаміки (фільм, серіал, подія з життя). Визначити ролі учасників, групові ефекти, типи впливу, нормотворення та зміни в поведінці людей у групі.</p> <p><i>Література:</i> Боришевський М. Й. (ред.) Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості і самосвідомості особистості : у 2х т. — К., 2001. — Т. 1; т. 2.</p>	25

3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби та обладнання: екранні (електронні презентації, віртуальні зали для відпрацювання практичних навичок), комп'ютерні (комп'ютери, планшети, освітні платформи, електронні бібліотеки).

Програмне забезпечення: системне ПЗ (Операційні системи, драйвери), освітні платформи (LMS) для дистанційного навчання, керування курсами (Zoom).

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год.) та практичних (4 год.) занять, організації самостійної роботи студентів (75 год.). Протягом курсу передбачено проведення індивідуальних консультацій (2 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань), а також інтерактивні техніки та методики.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання освітньої компоненти є:

Методи поточного контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі виконання практичних завдань, розв'язання кейсів та активної участі в обговореннях, в обсязі навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- виконання практичних задач (оцінюється під час практичних занять);
- самостійна робота (оцінюється під час поточного контролю теми);
- виконання умов академічної дисципліни (оцінюється під час лекцій, практичних занять та під час поточного контролю теми).

Методи підсумкового контролю: Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у формі іспиту, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

Практичні задачі. Максимальна оцінка за виконання практичної задачі становить 5 балів.

«відмінно» - 10 балів: надано повну, точну та добре аргументовану відповідь на поставлене питання. Продемонстровано глибоке розуміння матеріалу та вміння його аналізувати.

«добре» - 7 балів: відповідь є правильною по суті, але містить незначні неточності, є неповною або недостатньо аргументованою.

«незадовільно» - 0 балів: відповідь відсутня, є невірною або не відповідає суті завдання.

Оцінка самостійної роботи. Враховує вивчення навчальної та наукової літератури; матеріалів лекцій, з урахуванням порядку вивчення розділів курсу, що знаходяться у суворій логічній послідовності; систематизацію прочитаного матеріалу; підготовку до виконання практичних завдань та іспиту. Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«відмінно» - 10 балів: студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«добре» - 8 балів: студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

«задовільно» - 5 бали: студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«незадовільно» - 0 балів: студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Виконання умов академічної дисципліни. Відвідування лекцій та активна участь у практичних заняттях.

«відмінно»: - 10 балів: Здобувач відвідав 90-100% занять. Демонструє високу залученість: регулярно ставить доречні питання, бере активну участь в обговореннях, пропонує власні ідеї, якісно виконує завдання на практичних заняттях.

«добре»: - 7 балів: Здобувач відвідав 75-89% занять. Переважно є активним на заняттях, бере участь в обговореннях, але ініціативу проявляє не завжди.

«задовільно» - 5 балів: Здобувач відвідав 60-74% занять. Активність на заняттях низька, здобувач переважно є пасивним слухачем.

«незадовільно» - 0 балів: Здобувач відвідав менше 60% занять. Повна відсутність активності та залученості в навчальний процес.

Форма підсумкового семестрового контролю:

Іспит проводиться в усній формі. Екзаменаційний білет містить 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється за 20-бальною шкалою. Максимальна сума балів за іспит - 40 балів. Загальний принцип оцінювання: Оцінюється не лише відтворення завченого матеріалу, а й здатність здобувача аналізувати, структурувати, порівнювати концепції та демонструвати розуміння практичного застосування теорії.

«відмінно»: - 20 балів: відповідь є вичерпною, глибокою та повністю розкриває суть питання. Здобувач демонструє впевнене володіння матеріалом, включаючи деталі, нюанси та взаємозв'язки між темами. Бездоганне використання професійної термінології. Усі поняття, теорії та моделі викладено коректно. Здобувач не просто переказує матеріал, а аналізує його, порівнює різні підходи, робить обґрунтовані висновки. Чітко продемонстровано зв'язок теорії з практикою соціального психолога (наведено доречні приклади, пояснено, як теоретичне знання застосовується в роботі). Відповідь має чітку, логічну структуру, думки викладені послідовно та цілісно.

«добре»: - 15 балів: відповідь є правильною та розкриває питання по суті, але може бути недостатньо деталізованою в окремих аспектах. В цілому коректне використання термінології, але можуть траплятися незначні неточності, які не спотворюють загального змісту. Присутні елементи аналізу та порівняння, але вони можуть бути поверхневими або не повністю розкритими. Переважає репродуктивний (описовий) характер викладу. Зв'язок теорії з практикою вказано, але приклади можуть бути загальними або не до кінця розкривають суть застосування. Відповідь в цілому логічна, але може мати незначні порушення в послідовності викладу.

«задовільно» - 10 балів: відповідь є базовою, фрагментарною. Розкрито лише основні, найбільш загальні аспекти питання, без заглиблення в деталі. Присутні суттєві неточності у використанні термінології або у викладі теоретичних положень. Здобувач демонструє часткове розуміння матеріалу. Аналіз та порівняння практично відсутні. Відповідь має суто репродуктивний характер. Зв'язок з практикою визначений слабо або відсутній. Думки викладені непослідовно, структура відповіді слабо простежується.

«незадовільно» - 0 балів: відповідь не розкриває суті питання або є вкрай фрагментарною. Демонструється нерозуміння основних понять та концепцій. Присутні грубі помилки. Відсутні будь-які спроби аналізу. Практичний контекст відсутній. Відповідь не структурована, є набором розрізнених тез. Здобувач не надав відповіді на питання.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	10	40
Підсумкова оцінка самостійної роботи	10	10
Виконання умов академічної дисципліни	10	10
Іспит	40	40
		100

Розподіл балів освітньої компоненти з формою контролю залік

Поточне оцінювання	Іспит	Сума балів
--------------------	-------	------------

(бали)	(бали)	
60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна шкала оцінювання.

Сума балів	Оцінка ECTS	Національна оцінка	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	Добре (в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	Задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	Незадовільно (із можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	

6. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ТЕМА 1. Соціальна психологія: предмет, завдання та методологічні засади.

1. Що є предметом соціальної психології?
2. Які основні завдання соціальної психології у сучасному суспільстві?
3. Які методи дослідження застосовуються у соціальній психології?
4. У чому полягає специфіка соціально-психологічного підходу?
5. Як співвідносяться соціальна психологія, психологія та соціологія?
6. Яке місце займає соціальна психологія у системі наук?
7. Що таке соціальна поведінка та чому її вивчення є важливим?
8. Що таке соціальна ситуація та як вона впливає на індивіда?
9. Які історичні етапи становлення соціальної психології як науки?
10. У чому полягає значення експериментів Курта Левіна для методології соціальної психології?

ТЕМА 2. Особистість у соціальному контексті.

1. Як визначається поняття "особистість" у соціальній психології?
2. Які соціальні чинники найбільше впливають на формування особистості?
3. Що таке соціальна роль і як вона регулює поведінку людини?
4. Які бувають види соціальних статусів?
5. Як соціальні норми впливають на поведінку індивіда?
6. Що таке соціальна ідентичність?
7. У чому полягає різниця між особистісною та соціальною ідентичністю?
8. Які механізми регуляції поведінки діють у соціальних ситуаціях?
9. Які фактори впливають на самооцінку в соціальному середовищі?
10. Як концепція соціального порівняння визначає поведінку особистості?

ТЕМА 3. Спілкування та міжособистісна взаємодія.

1. Які основні функції спілкування?
2. Назвіть основні типи та стилі спілкування.
3. Що таке міжособистісна взаємодія?
4. Які складові структури спілкування (комунікативна, інтерактивна, перцептивна)?
5. Які прийоми використовуються у активному слуханні?
6. У чому полягають перефразування та віддзеркалення?
7. Що таке соціальна перцепція?
8. Які існують типові помилки соціального сприйняття?
9. Що таке емпатія й яку роль вона відіграє у взаємодії?
10. Які бар'єри виникають у процесі спілкування?

ТЕМА 4. Групи та колективні процеси.

1. Як визначається поняття «соціальна група»?
2. Які існують види груп (малі, великі, формальні, неформальні)?
3. Що таке групова динаміка?
4. Які стадії розвитку групи виділяють?
5. У чому суть концепції «поля» Курта Левіна?
6. Які найпоширеніші групові ефекти (конформізм, групове мислення, соціальна фасилітація)?
7. Як відрізняються лідерство і влада у групі?
8. Які стилі лідерства виділяють у соціальній психології?
9. Які є механізми групового впливу?
10. Як групові норми впливають на індивідуальну поведінку?

ТЕМА 5. Конфлікти, кризи та суспільні явища.

1. Що таке соціально-психологічний конфлікт?
2. Які основні причини виникнення конфліктів?
3. Які типи конфліктів виділяють у соціальній психології?
4. Які стратегії поведінки у конфлікті існують?
5. Як працює модель Томаса-Кілманна?
6. Що таке ненасильницьке спілкування (NVC) та які його компоненти?
7. Як працює механізм ескалації конфлікту?
8. Що таке соціальна криза і як вона впливає на групи та особистість?
9. Як соціальна психологія пояснює явища війни та миру?
10. Які психологічні наслідки мають суспільні потрясіння (війна, масові події)?

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

1. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра, 2020. 564 с
2. Воляннюк Н. Ю., Ложкін Г. В., Винославська О. В. та ін. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
3. Варій М. І. Психологія особистості: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2016. 592 с.
4. Горностай П. П., Слюсаревський М. М., Татенко В. О. та ін. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти. Київ : Талком, 2018. 580 с
5. Даценко О. А. Основи соціальної психології: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2018. 143 с.
6. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С. Б. Соціальна психологія. Київ: 2020. 364 с.

7. Охременко О. Р. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 312 с.
8. Пазиніч Ю. М. Психологія : навч. посібник. Дніпро : НГУ, 2012. 156 с.
9. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: навч. посіб. Харків : Контраст, 2019. 116 с
10. Яремчук О. В. Соціальна психологія: сучасні розробки: навчально-методичний посібник. Одеса : «Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2015. 187 с.
11. Ануфрієва Н.М., Зелінська Т.М., Єрмакова Н.О. Соціальна психологія: Навч.-метод. посібник. -К.: Каравела, 2009. -216
12. Власова О.І., Ніконенко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління/ О.І.Власова, Ю.В. Ніконенко, К.: Центр учбової літератури, 2010.-396с.
13. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик – К. : Либідь, 2004. – 576 с
14. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : навч. посібник / І.О. Трухін – К. : Центр навч. літератури, 2005. – 335 с
15. Lewin K. Field Theory in social science: selected theoretical papers. – New York, 1951.
16. Гарькавець, С. (2014). Соціально-психологічні впливи та процес соціалізації особистості в умовах трансформаційних змін. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Психологія, 1(1), 27-30
17. Психологія масової політичної свідомості та поведінки / За ред. В. О. Васютинського. – К., 1997.
18. Бондарчук, О. І. (2013). Соціально-психологічні механізми особистісного розвитку дорослої людини. Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України Т. I ; за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки, Вип. 38. К.-Алчевськ : ЛАДО, 347-351.
19. Кривонос І. В. Структура українського національного характеру: досвід реконструювання за творами художньої літератури // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. пр. / За заг. ред. М.М.Слюсаревського. – К., 2007. – Вип. 5–6. – С. 114–134.
20. Слюсаревський М. М. Ілюзії і колізії: Нариси, статті, інтерв'ю на теми політичної та етнічної психології. – К., 1998
21. Розенберг М. Метод ненасильницького спілкування. — вид. Ранок. 2020. 258 с.
22. Боришевський М. Й. (ред.) Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості і самосвідомості особистості : у 2-х т. — К., 2001. — Т. 1; т. 2.
23. Корнєв М. Н., Фомічова В. М. Психологія масової поведінки. — К., 2000.